

VLOGA ČASOPISOV, KI JIH IZDAJA ZALOŽBA EDIT, MED ITALIJANSKO MANJŠINO V SLOVENSKI ISTRI

Karmen Medica

Uvod

Hiter razvoj sodobne in urbanizirane družbe sproža vrsto problemskih vprašanj, ki se nanašajo tudi na sam nadaljnji obstoj manjšinskih skupnosti. Kljub različnim, uveljavljenim zaščitnim zakonodajam, v prostoru kjer manjšine živijo pogosto prihaja do neke vrste tihe, a vendar hitre asimilacije. Položaj italijanske manjšine v Istri je posebno zanimiv in specifičen. Čeprav neposredno povezana s slovensko oziroma hrvaško kulturo, načinom življenja ter z matičnim italijanskim narodom je italijanska manjšina kljub svoji maloštevilčnosti, uspela ohraniti lastno, narodnostno identiteto, jezik in kulturo v komplementarnosti različnih vplivov na območju Istre.

Eden od odločujočih dejavnikov, ki prispeva k ohranjanju pa tudi neposrednem oblikovanju narodnostne identitete italijanskega prebivalstva v Istri je vsekakor časopis. Že v času NOB-a je na ozemlju Istre in Reke izhajalo 25 partizanskih časopisov v italijanskem jeziku, med katerimi so bili, poleg *"Il Nostro Giornale"*, najpomembnejši: *"Lottare"*, *"La Liberta"*, *"La Nostra Lotta"* in *"La Voce del Popolo"*. Poleg tega v italijanski so bili objavljani različni spisi, apeli, razglasi in na tisoče propagandnih lističev in letakov.¹

Založniška hiša EDIT² je bila ustanovljena leta 1952 na Reki, ko je Italijanska Unija sprožila inicijativo za preoblikovanjem založniške dejavnosti italijanske manjšine. V letu 1952 so se vse revije, ki so takrat izhajale (*Vie Giovanilli*, *Donne*, *Tecnica per tutti*) razen revije *Il Pioniere* in *Scuola Nuova* združile v revijo *Panorama*. Prav začetek izdajanja revije *Panorama* v februarju 1952 je označil prve korake v nastajanju založniške hiše EDIT. Ta je začela izdajati vse liste, revije publikacije italijanske manjšine v italijanskem jeziku. Časopis *La Voce del Popolo* se je založbi EDIT priključil leta 1959.³

¹ O tem: Karmen Medica: "Novejša dogajanja pri italijanski narodnosti v Istri", Vestnik koroških partizanov, 1-2, Ljubljana 1989; str. 43-57.

² EDIT - edizione italiana

³ O tem Sonja Novak Lukanovič: "Kulturna ustvarjalnost pripadnikov italijanske narodnosti", magistrska naloga, Ljubljana, 1993

Problem raziskovanja

V prispevku obravnavamo vlogo in pomen časopisov italijanske manjšine, ki jih izdaja založba EDIT, pri oblikovanju in ohranjanju elementov narodnostne identitete italijanske manjšine.

Za obravnavo te problematike je bilo potrebno pridobiti podatke o distribuciji časopisov :

La Voce del Popolo (Il Piccolo), Panorama, L' Arcobaleno, La Battana, in sicer distribucija v:

- podjetja, ustanove
- trafike
- redna prodaja
- naročniki.

Iz dostopnih podatkov, analiz in pogovorov z bralci smo analizirali, ali dnevni časopis *La Voce del Popolo* predstavlja bolj "statusno zadevo" za pripadnike italijanske manjšine ali gre za realno, redno spremljanje/branje časopisov.

Zato je veljalo osvetliti naslednje:

- Pomen časopisa *Il Piccolo*, ki se prodaja ob časopisu *La Voce del Popolo*. Kako je sploh prišlo do tega, da se *Il Piccolo*, italijanski časopis, namenjen predvsem italijanski publiki, prodaja v paketu s časopisom *La Voce del Popolo* ⁴;

- Kakšen je odnos Unije Italijanov do časopisa *La Voce*, oziroma do založniške hiše EDIT;

- Kvantitativno in kvalitativno zastopanost problematike italijanske manjšine v časopisu *La Voce*.

Metoda dela

Metoda dela v prispevku je dokumentalistična, preverljivi dostopni podatki o spremljanju italijanskih časopisov na območju slovenske Istre (npr. podatki o naročninah); intervjuji; uporabljena je tudi neformalna mreža podatkov.

Analiza pridobljenih podatkov o pomenu sredstev javnega obveščanja za italijansko manjšino identificira: ali dejansko pomagajo pri oblikovanju in ohranjanju elementov narodne identitete italijanske manjšine ali je njihova prisotnost na tem prostoru zgolj formalna. Ob tem bi lahko analizirali tudi samo vsebino časopisa *La Voce* (po možnosti še *Panorame, La Battane, L'Arcobaleno*).

Ta naloga v osnovi predstavlja pilotsko raziskavo za širše, sistematično in bolj poglobljeno spremljanje in raziskovanje medijev italijanske manjšine in njihove odmevnosti na območju slovenske Istre. V nadaljnjih raziskavah bi lahko spremljali razširjenost in vpliv italijanskih medijev pri nas in naših manjšinskih medijev v Italiji (npr. TV Capodistria, ki je zelo odmevna na Tržaškem).

⁴ V nadaljevanju *La Voce*

La Voce del Popolo & Il Piccolo

Dnevnik "*La Voce del Popolo*"⁵ je od vseh časopisov, ki jih izdaja založba EDIT, najbolj razširjen. Zato sem se v svoji analizi najbolj osredotočila nanj. Zanimalo me je, koliko in kako so državne spremembe vplivale na število naročnikov ter prodajo *La Voce* (predvsem na območju slovenske Istre). Po podatkih, ki sem jih dobila na EDIT-u, državne spremembe niso bistveno vplivale na konfiguracijo naročnikov. Ta element ni vplival niti na prodajo *La Voce* (kar dokumentirajo tudi podatki iz priloženih tabel). Po besedah direktorja EDIT-a, Ezia Mestrovicha sprememba se je odrazila le v ceni naročnine za Slovenijo. Naročnina je postala zelo draga, Slovenija je tujina in pošta je postala bistveno dražja. Tako da se Italijanom v slovenski Istri bolj splača, da se odpravijo v Buje plačat naročnino na območju hrvaške Istre, ali pa tam kupijo časopis.

Če primerjamo število prodanih izvodov in število deklariranih Italijanov, odstotki niso ravno visoki - približno 7-8 %. Istrska regija je nekoč že dosegla tudi do 10 %, kar je pomenilo, da je okrog 10 % italijanskega prebivalstva kupovalo ta časopis.

S pomočjo neformalne mreže podatkov ter pogovorov z uradnimi predstavniki italijanske manjšine smo izvedeli, da tisti, ki se aktivno in profesionalno ukvarjajo s problematiko manjšine, redno berejo *La Voce*, pa tudi dvotednik *Panorama* in specializirano publikacijo *La Battano*. Ti so ali osebno naročeni na EDIT-ove publikacije ali pa znotraj svoje institucije (šole, Unije, Skupnosti Italijanov, TV - Capodistria in podobno). Za italijansko prebivalstvo na območju slovenske Istre bi lahko rekli, da berejo *La Voce*, čeprav ne ravno množično, ob tem pa berejo tudi slovenske časopise: največ *Primorske novice*, pa tudi *Delo* ali *Republika*. Kupovanje časopisa večinskega naroda ne moremo interpretirati kot pomanjkanje solidarnosti s svojo manjšinsko narodno skupnostjo, glede na visoko število mešanih zakonov (okrog 80%) in teritorialno disperzijo italijanske manjšine na območju celotnega istrskega polotoka in Reke. Večinski časopis je obširnejši, prinaša več informacij, posebno o regionalnih dogodkih in je vsebinsko bogatejši. S tem prihaja v svojevrsten konflikt nacionalna pripadnost pripadnikov manjšine in njihov interes po spoznavanju in informiranju nasploh.

La Voce ima samo 16 strani in pokriva problematiko vseh Italijanov v slovenski in hrvaški Istri, na Reki in v Kvarnerju. Medtem ko se drugi časopisi geografsko, regionalno vse bolj specializirajo (posebno regionalni časopisi, npr. *Primorske novice*), se *La Voce*, ki pokriva celotno Istro v dveh državah, z poudarkom na problematiki italijanske manjšine na tem območju, dosti težje regionalno specializira na svojih 16-tih straneh. Ta ovira lahko predstavlja tudi svojevrsten izziv za širše makroregionalno usmerjanje in specializiranje časopisa, kot je *La Voce*.

⁵ "*La Voce del Popolo*" je začel izhajati na Reki, z namenom da bi obravnaval vsebino različno od časopisa *Il Nostro Giornale*. Časopis je začel izhajati najprej samo v obsegu 4 strani. Je edini časopis, katerega izhajanje se je nadaljevalo tudi po osvoboditvi. Ustanovitelj tega časopisa je bil Eros Sequi, ki je bil v začetku tudi glavni in edini avtor prispevkov ter tudi organizator vsega dela, ki je bilo vezano na izhajanje časopisa. *La Voce* je bil ustanovljen tudi z namenom, da bi informiral kar najširši krog bralcev od Istre, Furlanije Julijske krajine do nekaterih mest v Jugoslaviji in v svetu. Ta dnevnik je nato vključil v svojo vsebino liste "*Il Nostro Giornale*", "*La Nostra Lotta*" in "*La Voce dei Lavoratori*", ki so tako prenehali z izhajanjem. (Vir: Sonja Novak Lukanovič, ibidem, 1993; str. 135).

V zadnjem času je bila opazna še ena sprememba znotraj italijanske manjšine. Po podatkih zadnjega popisa prebivalstva l. 1991 se je število Italijanov na območju Istre močno povečalo (posebno v hrvaški Istri), in sicer od 15.000 vseh Italijanov (popis l. 1981), na skoraj 30.000 v Sloveniji in Hrvaški. Naglo se je povečalo število deklariranih Italijanov, še več kot novodeklariranih Italijanov pa je bilo vpisanih v italijanske skupnosti. Pogoji za vpis v slednje je pripadnost italijanski narodnosti ali italijanski kulturi in jeziku, eno ali drugo omogoča vpis v italijansko skupnost. Precejšnje povečanje števila Italijanov ni vplivalo na povečanje števila prodanih izvodov *La Voce*. Opredeljevanje za Italijane ni prineslo s seboj porabe manjšinskih - italijanskih "izdelkov". *La Voce* ni povečal svoje naklade in prodaje, niti je ni zmanjšal. Število je ostalo približno isto, kljub povečanju števila Italijanov. Po drugi strani je padla tudi kupna moč, ekonomska situacija se je nekoliko poslabšala (posebno v hrvaški Istri), pojavili so se tudi drugi regionalni časopisi večinskega naroda. Odprto vprašanje je, ali so kupci *La Voce* tisti od prej ali nekateri novo deklarirani Italijani. Predpostavka je, da so tisti, ki so prej kupovali *La Voce*, ostali "zvesti" tudi naprej.

Svojevrstne "zvestobe" bralcev časopisa *La Voce* ni uspelo destabilizirati niti konkurenci *Il Piccolo*. Od l. 1991 je začel izhajati v Istri znani tržaški dnevnik *Il Piccolo*, s svojo istrsko stranjo. Odprli so svoje dopisništvo in začeli precej močno kampanjo za prodajo na istrskem prostoru. Toda brez večjega uspeha, konkurenca v škodo *La Voce* kljub obširnejšim informacijam ter boljšemu finančnemu statusu *Il Piccolo* ni uspela.

Leta 1992 je prišlo med predstavniki *La Voce* in *Piccola* do dogovora in od 6. 7. 1992 izhajata skupaj, v paketu. Pravijo jima "un giornale panino" (časopis sendvič). Čeprav sta to dve popolnoma ločeni redakciji, ki ne delita mnenja, se ne konzultirata in imata popolno avtonomijo. *Il Piccolo* je posebej dotiran od države (Italije) in od regije (Furlanije Julijske Krajine); v glavnem je časopis namenjen italijanskim bralcem (v Italiji), s posebnim ozirom na situacijo v Sloveniji in Hrvaški. Zanimivo je, da je kljub skupni prodaji dveh časopisov za isto ceno naklada ostala nespremenjena. To kaže tudi na določeno navezanost časopisa *La Voce* na istrski prostor in istrskega Italijana na svoj časopis. Ostaja pa odprto vprašanje, ali ob povečanem številu Italijanov in prodaji časopisa *La Voce* v paketu z *Il Piccolom* nespremenjeno število prodanih časopisov, kar pomeni tudi nespremenjeno število bralcev, pomeni stagnacijo, stabilnost, ali pa regresijo?

Za *La Voce* smo ugotovili, da je informacij o Sloveniji in iz Slovenije zaenkrat premalo. Po besedah direktorja EDIT-a Ezia Mestrovicha je treba priskrbeti več informacij o Sloveniji, kar je tudi naloga novega glavnega in odgovornega urednika, Maria Simonovička. V Sloveniji dela za *La Voce* samo en novinar (Claudio Moscarda) in njegov pravni status še ni urejen. Direktor EDIT-a apelira na Slovenijo in Hrvaško, da bi dosegli meddržavni dogovor glede manjšinskih vprašanj: možnosti preseljevanja kadrov za potrebe italijanskih inštitucij (učitelji, novinarji, dopisništva), pa tudi glede naročnin za manjšinske časopise. Število naročnin za *La Voce* je na primer ostalo približno enako kljub precej dražji poštnini za tujino, število naročnin za *L'Arcobaleno* (časopis za šolarje) se je bistveno zmanjšalo.⁶ Šole so začele odpovedovati naročni-

⁶ O tem podatkovno v prilogah.

ne zaradi predrage poštne za tujino. Zaradi tega pride v italijanske šole v slovenski Istri bistveno manjše število *L'Arcobalena*.⁷

Odnos Unija Italijanov (UIIF) - EDIT

Za Unijo Italijanov⁸ (v Sloveniji še ni uradno registrirana) menijo na EDIT-u, da lahko predstavlja sintezo med različnimi organi manjšine, ne bi pa smela ignorirati subjektivitete drugih organov ali se predstavljati kot edini in absolutni predstavnik in koordinator italijanske manjšine. Omenja se tudi vztrajanje Unije, da bi imela absolutno večino v Upravnem odboru EDIT-a. Slednji pa meni, da glede na to, da opravlja večino dela sam, ne more imeti manj predstavnikov kot Unija. Garancija avtonomnosti za La Voce je po besedah direktorja EDIT-a v tem, da nobena stran ne bi imela večine. Edino tako lahko La Voce opravlja funkcijo, ki mu je namenjena.⁹ Ta je, da ostane predvsem neodvisen informativni časopis in ne bilten v rokah vlade ali Unije.

Kvantitativna in kvalitativna zastopanost problematike manjšine

Glede kvantitativne in kvalitativne zastopanosti problematike italijanske manjšine v La Voce lahko na splošno povemo naslednje. La Voce je usmerjen predvsem k poročilu, dogodku, sekundarno pa k komentarju, analizi. Manjšino dokaj izčrpno obvešča, informira, predstavlja. Podaja v glavnem prvi segment informacij, in sicer na novinarski, ne pa na biltenski način (kot od njega nekateri pričakujejo). Po mnenju direktorja Ezia Mestrovicha namen časopisa ni, da bi deloval kot bilten bodisi Zagreba, Ljubljane, ali Unije. Kvantiteta informacij o italijanski manjšini je zadovoljiva, čeprav bi bilo določene družbene probleme, ki se nanašajo na italijansko manjšino (recimo odnose manjšinske in večinske populacije) treba še bolje predstaviti.

Problemi kvalitete izhajajo predvsem iz problemov s kadri. Omejeno število pripadnikov italijanske manjšine, nestimulativne plače, precej slaba kadrovska selekcija so pogosto vzrok, da boljši novinarji odhajajo iz hrvaške Istre v Slovenijo, iz Slovenije v Italijo. Dnevni časopis lahko ostane brez komentarja, ne more pa biti brez aktualnih dogodkov, dnevnih informacij, poročil. Pomanjkljivosti se kažejo ne samo na manjšinskih temah, temveč tudi na vseh drugih. Manjšinske teme se ne spremljajo kontinuirano, ampak pretežno povezane z določenimi dogodki. Tako so nekatere prioritete

⁷ Ravno v šolah se pa odvija primarna socializacija najmlajših pripadnikov italijanske manjšine. (Op.K.M.).

⁸ UIIF - Unione degli Italiani dell' Istria e di Fiume (Italijanska Unija za Istro in Reko) - kulturno-politična organizacija pripadnikov italijanske manjšine v Sloveniji in Hrvaški. Ustanovljena na sestanku 10. in 11. 7. 1944 v vasi Čamparovica (blizu Labina) z namenom, da bi združila vse Italijane na tem območju. Ena izmed prvih dejavnosti Unije je bila na področju kulture. Kljub nekaterim vsebinskim in organizacijskim spremembam je Unija še danes ohranila pomembno vlogo pri koordiniranju, vodenju in usmerjanju različnih (ne le kulturnih) aktivnosti Italijanov na območju Istre. (O tem: Enc. Slovenije 4, Ljubljana, 1990).

⁹ Kaj pa predstavnik Slovenije v Upravnem odboru, ker nenadajne tudi država Slovenija sofinancira EDIT? Ali je dejansko potreben predstavnik Unije v Upravnem odboru, glede na to, da Unija sploh ni registrirana v Sloveniji? Ali ne bi zadoščali predstavniki EDIT-a, Hrvaške in Slovenije v Upravnem odboru, to so še vedno odprta vprašanja, ki jih bo treba čimprej razčistiti in urediti. (Op. K. M.).

me, kot npr. status manjšine, dvojezičnost, problemi asimilacije, jezikovnega planiranja, zaščita manjšinskega interesa in podobno, le omenjene in bolj poglobljeno podane v dvotedniku Panorama ali bolj strokovno obdelane v specializirani reviji za kulturo, La Battani.

Vloga in pomen časopisov EDIT- a

Vloga časopisov EDIT-a na oblikovanje, razvijanje ter ohranjanje elementov nacionalne identitete italijanske manjšine v slovenski Istri je dvojna : utilitaristična in simbolična.

1.) **Utilitaristična:** La Voce je edini dnevni časopis italijanske manjšine in kot tak izpolnjuje jezikovno, informativno in kulturološko nalogo, za katero je tudi predvideno njegovo delovanje (slednje je tudi razvidno iz priloženih podatkov o distribuciji, prodaji, remitendi vseh EDIT-ovih časopisov). Podatki kažejo, da na območju slovenske Istre obstaja kompaktna, stabilna skupina pripadnikov italijanske manjšine, ki redno spremlja manjšinske časopise. La Voce ima tukaj predvsem informativno funkcijo: obvešča, informira bralca o tem, kar se dogaja v italijanskih vrtcih, šolah, italijanski skupnosti, Uniji, Centru di Ricerche Storiche v Rovinju, italijanski drami na Reki, TV Capodistrii v Kopru in podobno.

2.) Druga vloga je bolj simbolična, **emblematska**, toda ne manj pomembna. Večinski narod ima na razpolago različne časopise v svojem jeziku. Za Italijana v slovenski Istri obstaja samo La Voce in ta medij je vsekakor med pomembnejšimi instrumenti, ki združujejo italijansko manjšino. Kaže, da bi bil brez teh "papirnatih" povezovalcev obstoj manjšine skorajda nepojmljiv. La Voce predstavlja več kot le vir informacij, je del tradicije tega prostora in pripadnik manjšine se zaveda, da ima svoj časopis, ne glede na njegovo kvaliteto in na to, koliko ga dejansko bere.

Pomen množičnih medijev je tudi v ohranjanju in utrjevanju kulturnih modelov v neki manjšinski skupnosti. Pri tem se pojavi nevarnost, da se ta funkcija spremeni v preprosto ohranjanje, ki s časom privede do zastarelosti in folklorizacije posredovanih kulturnih modelov. Po eni strani bi morali manjšinski množični mediji ohranjevati prvine, ki se vežejo na preteklost in tvorijo z njo neko kontinuiteto, istočasno pa se razlikujejo od prvin in kulturnih elementov drugih etničnih skupnosti. Po drugi strani pa bi morali prijeme čimbolj "pretvoriti" v sodobnejše in moderne oblike, da bi zadovoljili kulturne potrebe. Prva skrajnost je torej folklorizacija oziroma zgolj ponavljanje nekih modelov in načinov življenja, ki nimajo več tistega pomena, ki so ga nekoč imeli. Druga skrajnost se nanaša na uvajanje takih kulturnih modelov, ki nimajo nič skupnega ali samosvojega, zato prej ali slej pripeljejo v izgubo izvirnosti lastnih modelov ter vodijo v izgubo samobitnosti te manjšine in v asimilacijo.¹⁰

¹⁰ O tem: E. Susič, D. Sedmak: Tiha asimilacija, Trst, 1983

Namesto sklepa

Za *La Voce* kot dnevni časopis bi lahko rekli, da dobro zadovoljuje dva vidika informiranja: kulturnega in jezikovnega. Oblikuje določen kulturni prostor v italijanskem jeziku, predstavlja transmisijo kulture in identitete, povezuje različna socialna področja. Manj zadovoljivo pokriva "zunanje" vidike, ki se nanašajo na odnose med manjšinsko in večinsko populacijo, na realne probleme, kot so status, pravna zaščita, dvojezičnost, vprašanje asimilacije, jezikovno planiranje, zahteve, potrebe in aspiracije manjšine, vprašanja zaščite nacionalnih interesov ter dodatne pomoči pri oblikovanju in razvijanju kolektivne identitete ter zavesti italijanske manjšine. V tem je *La Voce* pomankljiv, čeprav je to med njegovimi prioritetnimi nalogami. Raziskave kažejo,¹¹ da so pripadniki italijanske manjšine najbolj navezani na ožji kraj bivanja, torej kraj (npr. Koper), regijo (npr. slovenska Istra), državo (Slovenijo/Hrvaško) in šele potem na matično državo (Italijo), pa na Evropo in svet. Iz tega izhaja tudi določena navezanost na manjšinske časopise, npr. na *La Voce*, ki ga dokaj skromno spremljajo, zavedajo se pa, da obstaja, da predstavlja regionalno kroniko, kar je pomembno, ker vsakdo želi biti nosilec svoje lastne kulture.

Da bi bila vloga časopisov, ki jih izdaja založba EDIT, med italijansko manjšino v slovenski Istri (pa tudi Istri na sploh) v prihodnje pomembnejša, zaželeno bi bilo naslednje:

- zagotoviti urejeno in zadostno financiranje s strani Slovenije, Hrvaške in Italije
- doseči meddržavne dogovore (predvsem med Slovenijo in Hrvaško, kjer manjšina živi) glede manjšinskih vprašanj (kadri, dopisništva, naročnine)
- poglobiti, posodobiti uredniško politiko ob spremljanju tematike, prioritetne za italijansko manjšino in najbolj aktualnih dogodkov na območju istrskega polotoka in v vseh treh državah.

In nenazadnje bi bila naloga EDITA, da podpre dopisništvo v Kopru z dodatnimi kadri, da bi bila italijanska manjšina v slovenski Istri v vseh EDIT-ovih časopisih zadovoljivo in dosledno zastopana.

¹¹ Nelida Milani Kruljac: "La Voce del Popolo ed i suoi lettori", *La Battana*, EDIT, Fiume 1988, n. 87, str. 79-88

Literatura :

Beltram, Peter (1987): National minorities and mass media, V: Štrukelj, Inka (ed.) *Minority language and mass communication*, Ljubljana: DUJS.

Bogliun Debeljuh, Loredana (1987): L' informazione dei quotidiani in lingua slovena, croata ed italiana concernente il gruppo nazionale italiano, V: Štrukelj, Inka (ed.) *Minority language and mass communication*, Ljubljana: DUJS.

Cherini, Marcello (1976) : I mezzi di comunicazione del gruppo etnico italiano in Jugoslavia, Gorizia, Iniziativa Isontina, 66.

Milani Kruljac, Nelida (1988) : La Voce del Popolo ed i suoi lettori, La Battana, EDIT, Fiume.

Milani Kruljac, Nelida (1987): Indice di gradimento e limiti della comprensione della lingua de "La Voce del Popolo" , V: Štrukelj, Inka (ed.) *Minority language and mass communication*, Ljubljana: DUJS.

Medica, Karmen (1989): Novejša dogajanja pri italijanski manjšini v Istri, V: *Vestnik koroških partizanov*, 1-2, Ljubljana.

Novak Lukanovič, Sonja (1993): Kulturna ustvarjalnost pripadnikov italijanske narodnosti (magistrska naloga), Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Susič, E., Sedmak, D. (1983): Tiha asimilacija, psihološki vidiki nacionalnega odtujevanja, ZTT, Trst.

Enciklopedija Slovenije 4, M K, Ljubljana, 1990.

Priloge

"LA VOCE DEL POPOLO"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK		1994 229			1995 228			95/94 Δ%
		SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	
KOMISIJA	HRVAŠKA	392.057	1.712,0	83,72	397.492	1.743,4	83,61	+ 1,83
	SLOVENIJA	56.741	247,8	12,12	62.371	273,5	13,12	+ 10,41
	ITALIJA	19.465	85,0	4,46	15.570	68,3	3,27	- 19,65
	SKUPAJ *	468.263	2.044,8	100,00	475.433	2.085,2	100,00	+ 1,98
REMITENDA	SKUPAJ	148.828	649,9		168.966	741,1		+ 14,03
	NA KOMISIJO			(31,76%)			(35,54)	+ 12,05
PRODAJA	HRVAŠKA	0	0,0	0,00	30	0,1	100,00	+ ?
	SLOVENIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	0	0,0	0,00	30	0,1	100,00	+ ?
NAROČNINA	HRVAŠKA	44.179	192,9	13,55	43041	188,8	16,70	- 2,13
	SLOVENIJA	10.147	44,3	3,11	8.381	36,8	3,25	- 17,16
	ITALIJA	271.729	1.186,6	83,34	206.338	905,0	80,05	- 23,73
	SKUPAJ *	326.055	1.423,8	100,00	257.760	1.130,6	100,00	- 20,59
PRODAJA	SKUPAJ	794.318	3.486,6		733.233	3.215,9		- 7,29
REMITENDA NA SKUPNO PRODAJO				(18,26%)			(23,04%)	+ 21,32
MENJAVA	HRVAŠKA	2.096	9,1	78,71	2.052	9,0	90,00	- 2,17
	SLOVENIJA	229	1,0	8,60	228	1,0	10,00	± 0,00
	ITALIJA	338	1,5	12,69	0	0,0	0,00	- 100,00
	SKUPAJ *	2.663	11,6	100,00	2.280	10,0	100,00	- 13,79
BREZPLAČNO	HRVAŠKA	21.312	93,1	78,51	21.139	92,7	84,87	- 0,43
	SLOVENIJA	3.258	14,2	12,00	2.628	11,5	10,55	- 19,01
	ITALIJA	2.575	11,2	9,49	1.141	5,0	4,58	- 55,36
	SKUPAJ *	27.145	118,5	100,00	24.908	109,2	100,00	- 7,85
	UPRAVA	16.308	71,2		16.105	70,7		- 0,70
	REDAKCIJA	8.761	38,3		8.124	35,6		- 7,05
	ARHIVA	3.435	15,0		3.420	15,0		± 0,00
NAKLADA	SKUPAJ	852.630	3.723,2		788.060	3.456,4		- 7,17
REMITENDA NA SKUPNO NAKLADO				(17,46%)			(21,44%)	+ 21,20

"LA VOCE DEL POPOLO"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK			1994 229			1995 228			95/94 Δ%	
			SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%		
KOMISIJA	REKA	POSILANO	81.188	354,4	400,00	99.188	435,0	100,00	+	22,74
		VRNJELO	19.391	84,7	23,89	35.988	157,7	38,28	+	86,19
		PRODANO	61.775	269,7	76,11	63.222	277,3	63,74	+	2,82
	ISTRA	POSILANO	287.884	1.256,2	100,00	280.893	1.232,0	100,00	-	1,93
		VRNJELO	105.808	461,2	36,71	108.124	474,2	38,49	+	2,82
		PRODANO	182.055	795,0	63,29	172.769	757,8	61,51	-	4,88
	SLOVENIJA	POSILANO	58.211	245,5	100,00	62.422	273,8	100,00	+	11,53
		VRNJELO	15.851	68,4	27,84	19.703	86,4	31,56	+	28,32
		PRODANO	40.580	177,1	72,16	42.719	187,4	68,44	+	5,82
	SKUPAJ (R+I+S)	POSILANO	425.041	1.858,1	100,00	442.503	1.940,8	100,00	+	4,56
		VRNJELO	140.851	614,2	33,09	163.793	718,4	37,02	+	18,97
		PRODANO	284.390	1.241,9	66,91	278.710	1.222,4	62,98	-	1,57
PRODAJA	REKA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	±	0,00
	ISTRA		0	0,0	0,00	30	0,1	100,00	+	?
	SLOVENIJA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	±	0,00
	SKUPAJ		0	0,0	0,00	30	0,1	100,00	+	?
NAROČILO	REKA*		-	-	-	-	-	-	-	-
	ISTRA*		<44.179	<192,9	81,32	<43.041	<138,8	83,70	-	4,88
	SLOVENIJA		10.147	44,3	18,88	8.381	36,7	16,30	-	17,16
	SKUPAJ		54.326	237,2	100,00	51.422	255,5	100,00	-	4,93

*: Nevedeni podatki se nanašajo na celo območje Hrvaške, kar ni bilo možno razčleniti podatke po mestih.

REKA, 28. 11. 1995

"PANORAMA"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK		1994			1995			95/94
		18			18			Δ%
		SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	
KOMISIJA	HRVAŠKA	3.973	220,7	74,14	3.587	199,3	72,13	- 9,70
	SLOVENIJA	576	32,0	10,75	576	32,0	11,58	± 0,00
	ITALIJA	810	45,0	15,11	810	45,0	16,29	± 0,00
	SKUPAJ *	5.359	297,2	100,00	4.973	276,3	100,00	- 7,20
REMITENDA	SKUPAJ	2.315	128,6		2.355	130,8		+ 1,73
	NA KOMISIJO			(40,20%)			(47,36)	+ 8,77
PRODAJA	HRVAŠKA	208	11,6	100,00	250	13,9	83,33	+ 20,19
	SLOVENIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	50	2,8	16,67	± ?
	SKUPAJ *	208	11,6	100,00	300	16,7	100,00	+ 44,23
NAROČNINA	HRVAŠKA	15.794	877,4	55,20	12.281	682,3	54,91	- 22,24
	SLOVENIJA	917	50,9	3,20	683	37,9	3,05	- 25,52
	ITALIJA	11.903	661,3	41,60	9.404	522,4	42,04	- 20,99
	SKUPAJ *	28.614	1.589,6	100,00	22.368	1.242,6	100,00	- 21,83
PRODAJA	SKUPAJ	34.181	1.898,9		27.644	1.535,6		- 19,13
REMITENDA NA SKUPNO PRODAJO				(6,77%)			(8,52%)	+20,86
MENJAVA	HRVAŠKA	51	2,8	91,07	36	2,0	100,00	- 29,41
	SLOVENIJA	5	0,3	8,93	0	0,0	0,00	- 100,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	56	3,1	100,00	36	2,0	100,00	- 35,71
BREZPLAČNO	HRVAŠKA	933	51,8	90,06	908	50,4	90,98	- 2,68
	SLOVENIJA	95	5,3	9,17	90	5,0	9,02	- 5,26
	ITALIJA	8	0,5	0,77	0	0,0	0,00	- 100,00
	SKUPAJ *	1.036	57,6	100,00	998	55,4	100,00	- 3,82
	UPRAVA	608	33,8		354	19,7		- 41,78
	REDAKCIJA	144	8,0		243	13,5		+ 68,75
	ARHIVA	270	15,0		288	16,0		+ 6,67
NAKLADA	SKUPAJ	36.295	2.016,4		29.560	1.642,2		- 18,56
REMITENDA NA SKUPNO NAKLADO				(6,38%)			(7,97%)	+20,28

"PANORAMA"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK			1994			1995			95/94 Δ%
			SKUPAJ	PO ŠTEVILKO	%	SKUPAJ	PO ŠTEVILKO	%	
KOMISIJA	REKA	POSILANO	1.489	82,7	100,00	1.158	84,3	100,00	- 22,23
		VRNJE	856	47,5	57,49	852	38,2	58,30	- 23,83
		PRODANO	833	35,2	42,51	508	28,1	43,70	- 20,08
	ISTRA	POSILANO	2.484	138,0	100,00	2.429	134,9	100,00	- 2,21
		VRNJE	1.183	65,7	47,82	1.345	74,7	55,37	+ 13,89
		PRODANO	1.301	72,3	52,38	1.084	60,2	44,83	- 16,88
	SLOVENIJA	POSILANO	578	32,0	100,00	578	32,0	100,00	± 0,00
		VRNJE	221	12,3	38,37	243	13,5	42,19	+ 9,95
		PRODANO	355	19,7	61,83	333	18,5	57,81	- 6,20
	SKUPAJ (R+I+S)	POSILANO	4.549	252,7	100,00	4.183	231,3	100,00	- 8,49
		VRNJE	2.280	125,5	49,88	2.240	124,5	53,81	- 0,88
		PRODANO	2.289	127,2	50,32	1.923	106,8	46,19	- 15,99
PRODAJA	REKA		0	0,0	0,00	100	5,8	40,00	+ ?
	ISTRA		200	11,1	100,00	150	8,3	60,00	- 25,00
	SLOVENIJA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ		200	11,1	100,00	250	13,9	100,00	+ 25,00
NAROČILO	REKA*		-	-	-	-	-	-	-
	ISTRA*		15.794	877,5	94,51	12.281	682,3	94,73	- 22,24
	SLOVENIJA		917	50,9	5,49	883	37,9	5,27	- 25,52
	SKUPAJ		16.711	928,4	100,00	12.964	720,2	100,00	- 22,42

*: Navedeni podatki se nanašajo na celo območje Hrvaške, kar ni bilo možno razložiti podatke po mestih.

REKA, 28. 11. 1995

"LA BATTANA"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK		1994 2 (111 & 112)			1995 3 (115, 116 & 117)			95/94 Δ%
		SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	
KOMISIJA	HRVAŠKA	367	183,5	85,55	435	145,0	80,56	- 20,98
	SLOVENIJA	82	31,0	14,45	105	35,0	19,44	+ 12,90
	ITALIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	429	214,5	100,00	540	180,0	100,00	- 16,03
REMITENDA	SKUPAJ	201	100,5		208#	104,5\$		+ 3,98
	NA KOMISIJO			(46,85%)			\$(58,06%)	+ 20,06
PRODAJA	HRVAŠKA	393	196,5	99,24	0	0,0	0,00	- 100,00
	SLOVENIJA	0	0,0	0,00	3	1,0	23,26	+ ?
	ITALIJA	3	1,5	,076	10	3,3	76,74	
+233,33	SKUPAJ *	396	198	100,00	13	4,3	100,00	- 97,83
NAROČNINA	HRVAŠKA	140	70,0	8,73	181	80,3	8,27	- 13,86
	SLOVENIJA	21	10,5	1,31	41	13,7	1,88	+ 30,48
	ITALIJA	1.443	721,5	89,96	1.965	655,0	89,85	- 9,22
	SKUPAJ *	1.604	802	100,00	2.187	729,0	100,00	- 9,10
PRODAJA	SKUPAJ	2.228	1.114,0		2.531#	843,7		- 24,26
REMITENDA NA SKUPNO PRODAJO				(9,03%)			\$(12,39%)	+ 28,24
MENJAVA	HRVAŠKA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SLOVENIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
BREZPLAČNO	HRVAŠKA	0	0,0	0,0	0	0,0	0,00	± 0,00
	SLOVENIJA	0	0,0	0,0	0	0,0	0,00	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	0,0	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	EKSPEDICIJA	311	155,5		245	81,7		- 47,46
	ARHIVA	10	5,0		15	5,0		± 0,00
NAKLADA	SKUPAJ	2.750	1.375,0		3.000	1.000,0		- 27,27
REMITENDA NA SKUPNO NAKLADO				(7,31%)			\$(10,45%)	+ 31,25

#=BREZ ŠTEVILKE 117

\$=ZA DVE ŠTEVILKI (115 IN 116)

REKA, 8. 12. 1995

"LA BATTANA"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK			1994 2 (111 & 112)			1995 3 (115, 116 & 117)			95/94 Δ%
			SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%	
KOMISLIJA	REKA	POSILANO	197	98,5	100,00	205	98,3	100,00	- 30,88
		VRNJEHO	103	51,5	52,28	#98	\$33,0	48,32	\$- 35,92
		PRODANO	94	47,0	47,72	139	\$35,3	51,68	\$- 24,89
	ISTRA	POSILANO	170	85,0	100,00	230	76,7	100,00	- 9,78
		VRNJEHO	81	40,5	74,85	#106	\$53,0	69,10	\$+ 30,88
		PRODANO	89	44,5	52,35	124	\$23,7	30,90	\$- 46,74
	SLOVENIJA	POSILANO	62	31,0	100,00	105	35,0	100,00	+ 12,90
		VRNJEHO	17	8,5	27,42	#37	\$18,5	53,89	\$+ 47,65
		PRODANO	45	22,5	72,58	68	\$16,5	46,14	\$- 26,67
	SKUPAJ (R+I+S)	POSILANO	429	214,5	100,00	540	180,0	100,00	- 16,08
		VRNJEHO	201	100,5	46,85	#209	\$104,5	56,08	\$+ 3,98
		PRODANO	228	114,0	53,15	331	\$75,5	41,94	\$- 33,77
PRODAJA	REKA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ISTRA		393	100,5	100,00	0	0,0	0,00	- 100,00
	SLOVENIJA		0	0,0	0,00	3	1,0	100,00	+ ?
	SKUPAJ		393	196,5	100,00	3	1,0	100,00	- 99,49
NAROČILO	REKA*		-	-	-	-	-	-	-
	ISTRA*		<140	70,0	88,98	<181	60,3	81,49	- 13,86
	SLOVENIJA		21	10,5	13,04	41	13,7	18,51	+ 30,48
	SKUPAJ		161	80,5	100,00	222	74,0	100,00	- 6,07

*: Nevedeni podatki se nanašajo na celo območje Hrvaške, kar ni bilo možno razločiti podatke po mestih.

#: BREZ ŠTEVILKE 117

\$: SAMO DVE ŠTEVILKI (115 IN 116)

REKA, 28. 11. 1995

"ARCOBALENO"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK		1994 7			1995 7			95/94 Δ%
		SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	% od *	
KOMISIJA	HRVAŠKA	377	53,9	100,00	355	50,7	100,00	- 5,84
	SLOVENIJA	0	0,0	10,75	0	0,0	11,58	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	15,11	0	0,0	18,29	± 0,00
	SKUPAJ *	377	53,9	100,00	355	50,7	100,00	- 5,84
REMITENDA	SKUPAJ	301	43,0		234	33,4		- 22,26
	NA KOMISIJO		(79,84%)			(65,92%)		+ 16,42
PRODAJA	HRVAŠKA	0	0,0	0,00	12	1,7	54,54	+ ?
	SLOVENIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	10	1,4	45,45	± ?
	SKUPAJ *	0	0,0	0,00	22	3,1	100,00	+ ?
NAROČNINA	HRVAŠKA	16.557	2.365,3	86,08	16.915	2.416,4	85,90	+ 2,16
	SLOVENIJA	2.313	33,4	12,03	2.432	347,4	12,35	+ 5,14
	ITALIJA	364	52,0	1,89	345	49,3	1,75	- 5,22
	SKUPAJ *	19.234	2.747,7	100,00	19.692	2.813,9	100,00	+ 2,38
PRODAJA	SKUPAJ	19.310	2.758,6		19.813	2.830,4		+ 2,60
REMITENDA NA SKUPNO PRODAJO			(1,56%)			(1,18%)		- 24,86
MENJAVA	HRVAŠKA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SLOVENIJA	1	0,1	100,00	0	0,0	0,00	- 100,00
	ITALIJA	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ *	1	0,1	100,00	0	0,0	0,00	- 100,00
BREZPLAČNO	HRVAŠKA	70	10,0	52,63	50	7,1	30,68	- 28,57
	SLOVENIJA	21	3,0	15,79	21	3,0	12,88	± 0,00
	ITALIJA	42	6,0	31,58	92	13,2	56,44	+ 119,05
	SKUPAJ *	133	19,0	100,00	163	23,3	100,00	+ 22,56
	UPRAVA	143	20,4		66	9,4		- 53,85
	REDAKCIJA	94	13,4		305	43,6		+ 224,47
	ARHIVA	153	21,9		197	28,1		+ 28,76
NAKLADA	SKUPAJ	20.135	2.876,4		20.800	2.971,4		+ 3,30
REMITENDA NA SKUPNO NAKLADO			(1,49%)			(1,13%)		- 25,56

"ARCOBALENO"
ZA OBDOBJE I-IX 1994/95

ŠTEVILK			1994 7			1995 7			95/94 Δ%
			SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%	SKUPAJ	PO ŠTEVILKI	%	
KOMISIJA	REKA	POSILANO	195	27,9	100,00	173	24,7	100,00	- 11,28
		VRNjeno	116	16,8	59,49	90	12,9	52,02	- 22,41
		PRODANO	79	11,3	40,51	83	11,8	47,98	+ 5,08
	ISTRA	POSILANO	182	26,0	100,00	182	26,0	100,00	± 0,00
		VRNjeno	136	19,3	74,18	144	20,6	79,12	+ 6,87
		PRODANO	47	6,7	25,82	38	5,4	20,88	- 19,15
	SLOVENIJA	POSILANO	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
		VRNjeno	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
		PRODANO	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ (R+I+S)		377	53,9	100,00	355	50,7	100,00	- 5,84
			251	35,9	68,58	234	33,4	65,92	- 6,77
			126	18,0	33,42	121	17,3	34,08	- 3,97
PRODAJA	REKA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	ISTRA		0	0,0	0,00	12	1,7	100,00	+ ?
	SLOVENIJA		0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	± 0,00
	SKUPAJ		0	0,0	0,00	12	1,7	100,00	+ ?
NAROČILO	REKA*		-	-	-	-	-	-	-
	ISTRA*		13.114	1.873,4	85,01	10.527	1.509,9	81,23	- 19,53
	SLOVENIJA		2.313	330,5	14,99	2.432	347,4	18,77	+ 5,14
	SKUPAJ		15.427	2.203,9	100,00	12.959	1.851,3	100,00	- 16,00

*: Navedeni podatki se nanašajo na celo območje Hrvaške, kar ni bilo možno razločiti podatke po mestih.

REKA, 8. 12. 1995

Summary

The role of newspapers published by the EDIT Publishing House amongst the Italian minority in the Slovene part of Istria

The article deals with the role and significance of the Italian minority newspapers published by the EDIT in the formation and preservation of the ethnic identity elements of the Italian minority. This role seems to be dual: utilitarian and symbolic.

La Voce del Popolo is the only daily paper of the Italian minority and as such performs the linguistic, informative and cultural tasks it was created for (which is evident from the submitted data on distribution, sales and unsold copies of the EDIT papers).

To increase the role of the EDIT newspapers amongst the Italian minority in the Slovene Istria as well as Istria in general, the following should be accomplished in future:

- provide for regular and sufficient financing from Slovenia, Croatia and Italy;
- attain interstate agreements (mainly between Slovenia and Croatia, where the minority is settled) regarding minority issues (personnel, correspondents, subscriptions);
- to intensify and modernize editorial policy regarding the issues of primary importance for the Italian minority as well as the most important events taking place in the territory of the Istrian peninsula in all the three states.